

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDO IR REZISTENCIJOS TYRIMO CENTRĄ

2018-01-22 Nr. 4D-2017/1-1471

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (toliau vadinama ir – LGGRTC, Centras) pareigūnų veiksmų (neveikimo) teikiant atsakymą į jo kreipimąsi. Pareiškėjas 2017-12-18 pateikė skundo papildymo raštą.

2. Pareiškėjas skunde nurodė:

2.1. „2016-09-26 asmeniškai įteikiau (jos kabinete, kuriame paaiškinau rašto esmę) Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinei direktorei Teresei Birutei Burauskaitėi raštą, kuriame nurodyti faktiniai duomenys reikalavo nedelsiamai atlikti visus būtinus veiksmus“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Praėjus lygiai vieneriems metams, nesulaukiau jokio nurodytos institucijos vadovaujančio asmens atsakymo.“

2.3. „Dėl to 2017-09-25 buvau priverstas rašyti ir siųsti raštą [...]. Juo prašiau raštiško išsamaus atsakymo, kokių veiksmų iki šiol buvo imtasi dėl mano 2016-09-26 rašte nurodytų faktų.“

2.4. „Po jo išsiuntimo buvo gautas el. p. laiškas iš Sekretoriato vedėjos [...] „[...] prašome pakartoti 2016 m. raštą, į kurį Jūs laukiate atsakymo“. Tai jau kelia pagrįstas abejones dėl sąmoningo neveikimo rašte išdėstytų faktų atžvilgiu. Tokiomis aplinkybėmis, kad nebūtų tolesnio vilkinimo ir t. t., nedelsiamai nusiunčiau 2016-09-26 raštą el. p.“

2.5. „Po šių laiškų [...] gavau el. p. laišką, kuris patvirtino, kad prasidėjo gerokai rimtesnis nei anksčiau aprašytasis požiūris ir veiksmai dėl mano 2016-09-26 rašte nurodytų faktų [...]“

3. Pareiškėjas skundo papildymo rašte nurodė:

3.1. „Po mano skundo Seimo kontrolieriui ir gautų raštų iš Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro [...], ypač gauto jo generalinės direktorės Teresės Birutės Burauskaitės atsiųstame 2017-12-01 Nr. 38R-st-06 [...] rašte išdėstyto, jame nurodytos aplinkybės reikalauja nedelsiamo mano atsakymo ir paaiškinimo.“

3.2. „Iki šiol labai uždelstai ir aplaidžiai vykdytas mano pirmajame 2016-09-26 rašte LGGRTC nurodytos informacijos tikrinimas ir tyrimas buvo toks tik dėl to, kad pati generalinė direktorė Teresė Birutė Burauskaitė akivaizdžiai pademonstravo visišką abejingumą, neišmatuojamą aroganciją ne tik man, prisipašiusiam asmeniškai mane priimti rašto įteikimo dieną, bet ir jame nurodomų faktų atžvilgiu.“

3.3. „Dėl tokio LGGRTC generalinės direktorės Teresės Birutės Burauskaitės

skubotumo, kai šie ypač svarbūs klausimai palietė jos asmeniškus interesus, kai pakvipo neišvengiamu asmeninės atsakomybės patyrimu, dėl savalaikio ir tinkamo faktų tikrinimo ir tyrimo nevykdymo, yra siekiama paviršutiniškomis užklausomis, bet kuriuo atveju pateisinti savo visiškai nepriimtina ir netinkamą neveikimą.“

4. Pareiškėjas Seimo kontrolieriui papildomai pateikė:

4.1. savo 2016-09-26 kreipimąsi į LGGRTC, kuriuo pateikiama informacija apie pokario metais Telšiuose nužudytų asmenų užkasimo vietas;

4.2. savo 2017-09-25 kreipimąsi į LGGRTC, kuriame, be kita ko; nurodyta:

4.2.1. „2016-09-26 asmeniškai įteikiau Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinei direktorei Teresei Birutei Burauskaitei raštą, kuriame nurodyti faktiniai duomenys reikalavo atlikti atitinkamus veiksmus. Iki šiol, jau praėjus lygiai vieneriems metams, nesulaukiau jokio nurodytos institucijos ir asmens atsakymo.“

4.2.2. „Prašau raštiško, išsamaus atsakymo, kokių veiksmų iki šiol buvo imtasi dėl mano 2016-09-26 rašte nurodytų faktų.“

5. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti LGGRTC veiklą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos aplinkybės

6. LGGRTC 2017-10-24 darbo tvarka Seimo kontrolieriui pateikė savo 2017-10-23 raštą Nr. 55R-48 Pareiškėjui (be nuorodos, į kokį dokumentą atsakoma), kuriame nurodyta:

6.1. „2016 m. vasarą LGGRT Centro (toliau – Centras) Genocido ir rezistencijos tyrimo departamento direktorius A. Bubnys perdavė informaciją, kad Jūs žinote vietą, kurioje galimai buvo užkasti partizanų palaikai.“

6.2. „2016 m. rugsėjo 26 d. Centras gavo Jūsų raštą. Nedelsiant susiradome dabartinius sklypo, esančio [...], savininkus Telšiuose. Tuo pat metu rugsėjo–spalio mėn. Centro darbuotojai ne kartą skambinosi su šios privačios valdos savininkais norėdami atlikti žvalgomuosius archeologinius tyrimus, suderinti tyrimų laiką.“

6.3. „Kadangi tyrimas buvo inicijuotas Centro, o su Jumis nuolat kontaktavo mūsų specialistai ir informavo apie susidariusią padėtį, planavome Jus raštu informuoti apie tyrimo metu gautus rezultatus. Šiuo metu Centras vykdo papildomus istorinius tyrimus, ieško galimybių 2018 m. patekti į minimą sklypą ir atlikti žvalgomuosius archeologinius tyrimus.“

7. Siekdamas išsiaiškinti skunde aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierius 2017-11-08 raštu Nr. 4D-2017/1-1471/3D-3260 kreipėsi į LGGRTC, prašydamas pateikti informaciją ir motyvuotus paaiškinimus.

8. LGGRTC 2017-12-04 raštu Nr. 10R-34 Seimo kontrolierių, be kita ko, informavo:

8.1. „2016 rugsėjo 26 d. [rašto] vykdymas pavestas MD [Memorialinio departamento] direktoriaus pavaduotojui Eugenijui Peikšteniui.“

8.2. „Rašte pateikta istorinė informacija bei faktinės aplinkybės skirtingais pjūviais buvo patikrinta Centre esančiose informacijos rinkmenų sistemose [...].“

8.3. „Išvada: jokių duomenų minimų X rašte apie pastatą [...], kaip galimą užkasimo vietą nerasta.“

8.4. „Lygiagrečiai buvo aiškinamasi archeologinių tyrimų atlikimo galimybės pareiškėjo nurodytoje vietoje, susisiekti su privačios valdos savininkais.“

8.5. „[...] faktai buvo tikslinami su X ir žodžiu pareiškėjas nuolat buvo informuojamas apie Centro vykdomą informacijos tikslinimą.“

8.6. „Centras paprašė X jam žinomus istorinius faktus išdėstyti raštu, siekiant kaupiti, analizuoti ir tirti juos kaip galimą istorinį šaltinį Centro vykdomai tiriamajai veiklai.“

8.7. „2016-09-26 informacija buvo gauta ir nagrinėjama ne kaip asmens prašymas, bet kaip istoriniai faktai, kurių išdėstymą raštu iš X inicijavo pats Centras.“

8.8. „Apibendrinant, dar kartą akcentuojame, kad X rašte mūsų žodiniu prašymu gautą informaciją vertinome ne kaip prašymą atlikti administracinį veiksma, bet duomenų (informacijos) pateikimą Centro mokslinei, tiriamajai veiklai vykdyti.“

9. Centras 2017-12-07 Seimo kontrolieriui taip pat pateikė išrašą iš LGGRTC asmens prašymų, pareiškimų ir skundų registro, kuriame Pareiškėjo 2016-09-26 kreipimasis užregistruotas tą pačią dieną, reg. Nr. 7R-418, kartu su LGGRTC direktorės 2016-09-26 rezoliucija LGGRTC Memorialinio departamento direktorei „surinkti informaciją kas yra žinoma apie nurodytą užkasimo vietą ir svarstyti apie archeologinių tyrimų galimybę“.

10. LGGRTC 2018-01-12 Seimo kontrolieriui papildomai pateikė savo 2017-12-01 raštą Nr. 38R-st-06 (parengtą atsakant į Pareiškėjo 2016-09-26 kreipimąsi), kuriame, be kita ko, nurodyta:

10.1. „Pagal Jūsų prašymą LGGRTC 2016 m. vykdė pateiktų duomenų patikrinimą, tačiau archyvinių duomenų apie nužudytų asmenų užkasimo vietą nerado. Apie tai buvote žodžiu informuotas. Apie tai 2017-10-03 Jus el. paštu informavo LGGRTC Specialiųjų tyrimų skyriaus vedėjas Rytas Narvydas.“

10.2. „Lietuvos ypatingajame archyve peržiūrėjus LSSR NKVD-MGB Telšių apsk. Skyriaus operatyvines bylas duomenų apie Jūsų minimą pastatą ar duomenų apie nukankintų ar nužudytų asmenų užkasimo vietas nerasta.“

10.3. „Dėl NKVD-MGB pastato kreipėmės su prašymu į Klaipėdos regioninio valstybės archyvo Telšių filialą.“

10.4. „[...] dokumentuose žinių apie šį [...] pastatą nerasta.“

10.5. „[...] kreipėmės į Telšių krašto pokario pasipriešinimo istorijos tyrinėtoją kraštotyrininką A. J., tačiau jis informacijos apie Jūsų minimas aplinkybes dėl nužudytų asmenų užkasimo neturėjo.“

10.6. „Duomenų apie Jūsų minimas aplinkybes dėl B tardymo ir kad, LSSR NKVD-MGB Telšių apsk. skyriuje būtų dirbęs tardytojas G., neradome.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

11. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

11.1. **Seimo kontrolierių įstatymo:**

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“;

22 straipsnis – „1. Seimo kontrolierius, atlikęs tyrimą, priima sprendimą: 1) pripažinti skundą pagrįstu; 2) atmesti skundą; 3) nutraukti skundo tyrimą. [...]“

11.2. **Viešojo administravimo įstatymo** (toliau vadinama – VA):

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujami šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi

būti pagrįsti įstatymais; [...]; 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...]; 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

11.3. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro nuostatų (toliau vadinama LGGRTC nuostatai), patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 1997-11-11 nutarimu Nr. VIII-505:

6 punktas – „Centras atlieka šias funkcijas: 1) formuoja okupacinių režimų vykdyto genocido ir pasipriešinimo šiems režimams tyrimų valstybės politiką: nustato tyrimų kryptis ir metodiką, darbo problematiką, sudaro ilgalaikes bei trumpalaikes genocido ir rezistencijos tyrimo programas ir jas įgyvendina, koordinuoja visų kitų institucijų vykdomus šios srities tyrimus; [...];“

9 punktas – „Centrui vadovauja generalinis direktorius. Jį Ministro Pirmininko teikimu skiria ir atleidžia Seimas“;

12 punktas – „Centro generalinis direktorius: 1) leidžia įsakymus, tvirtina padalinių nuostatus, vidaus darbo taisykles ir kitus Centro darbą reglamentuojančius dokumentus, tikrina, kaip jų laikomasi; [...]; 9) atsako už Centro veiklą ir lėšų naudojimą; [...].“

11.4. Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau vadinama – Prašymo nagrinėjimo taisyklės), patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (redakcija, galiojusi iki 2017-11-23):

34 punktas – „Asmenų prašymai, išskyrus asmenų prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tuoj pat, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo institucijoje“;

35 straipsnis – „Jeigu asmens prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų užregistravimo institucijoje, institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų. Pratęsus Taisyklių 34 punkte nustatytą terminą, institucija nedelsdama išsiunčia asmeniui pranešimą raštu ir nurodo prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis“;

45 punktas – „Į asmenų prašymus atsakoma valstybine kalba ir tokiu būdu, koku pateiktas prašymas, jeigu asmuo nepageidauja gauti atsakymo kitu būdu. [...].“

47 punktas – „Atsakymai parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį: 47.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti leidimą (licenciją), dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 47.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 47.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatyta tvarka kitą nustatytos formos dokumentą, kuriame išreikšta institucijos valia, – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 47.4. į kreipimąsi, kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie institucijos veiklos pagerėjimą ar trūkumus ir pateikiami pasiūlymai, kaip juos ištaisyti, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą padėtį, pranešama apie valstybės tarnautojų piktnaudžiavimą ar neteisėtus veiksmus, nesusijusius su konkretaus asmens teisėtų interesų ir teisių pažeidimu, ar kitokį asmens kreipimąsi atsakoma laisva forma. [...].“

11.5. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo

administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (redakcija, galiojusi iki 2017-11-23):

25 punktas – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Administracinės procedūros atliekamos laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytų terminų“;

26 punktas – „Jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų gavimo institucijoje dienos, institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų. Pratęsus Taisyklių 25 punkte nustatytą prašymo nagrinėjimo terminą, institucija per 2 darbo dienas nuo institucijos vadovo ar jo įgalioto asmens tokio sprendimo priėmimo dienos išsiunčia asmeniui pranešimą raštu ir nurodo prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis“;

32 punktas – „Į prašymus atsakoma valstybine kalba arba kita kalba, jei prašymą institucijos vadovo sprendimu buvo galima pateikti kita kalba, ir tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas, arba tokiu būdu, kuris buvo nurodytas prašyme. [...]“;

35 punktas – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.“

11.6. Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centre taisyklių, patvirtintų Lietuvos genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinio direktoriaus 2015-09-24 įsakymu Nr. 1V-136:

2 punktas – „Taisyklių nustatyta tvarka taip pat nagrinėjami asmenų kreipimasi į Centrą, kai išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, [...], atkreipiamas dėmesys į tam tikrą padėtį, kitokie asmenų kreipimaisi į Centrą, išskyrus asmenų skundus ir pranešimus, kurie nagrinėjami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo nustatyta tvarka“;

31 punktas – „Asmenų prašymai, išskyrus asmenų prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kurie kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tuo pat, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo Centre“;

43 punktas – „Atsakymai parengiami atsižvelgiant į turinį: [...]; 43.3. į kreipimąsi, kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, [...], ar kitokį asmens kreipimąsi atsakoma laisva forma.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

12. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau vadinama – LAT) Civilinių bylų skyriaus 2008 m. kovo 4 d. nutartyje (civilinė byla Nr. 3K-3-154/2008) nurodyta:

„Viešojoje teisėje veikia bendrasis teisinio reguliavimo principas „galima tai, kas leista“, pagal kurį viešosios teisės subjektai negali laisvai pasirinkti savo elgesio varianto, jie turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems suteikti konkrečių įstatymų, ir savo veikloje negali peržengti šių įgalinimų ribų. Viešojo administravimo subjektų veiksmai, atlikti viršijus įstatyminių įgalinimų (kompetencijos) ribas (*ultra vires*), yra pagrindas tokius veiksmus laikyti neteisėtais. Viešąjį

administravimą vykdančių subjektų veikloje bendroji pareiga elgtis rūpestingai ir atidžiai negali būti priešpastatoma pareigai laikytis šią veiklą reglamentuojančių įstatymų reikalavimų ir juos vykdyti. Ar viešosios teisės subjektas elgėsi pakankamai rūpestingai ir atidžiai, turi būti vertinama pagal tai, **kaip tiksliai jis laikėsi jo veiklą reglamentuojančių įstatymų reikalavimų.**“

Tyrimo išvados

13. VAI ir Prašymų nagrinėjimo taisyklėse (šios pažymos 11.2 ir 11.4 punktai) įtvirtinti viešojo administravimo subjektų veiklos, asmenų skundų, prašymų ar kreipimūsi nagrinėjimo, principai ir taisyklės, kuriuose, be kita ko, numatyta, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti **aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas**, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį, teikdamas atsakymus.

Prašymų nagrinėjimo taisyklėse reglamentuota, kad asmenų prašymai **turi būti išnagrinėti ir pareiškėjui atsakymas pateiktas per 20 darbo dienų**. Išimtiniais, teisės aktų numatytais, atvejais prašymų nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo terminas gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip 20 darbo dienų. Prašymų nagrinėjimo taisyklėse taip pat įtvirtinta, kad į asmenų prašymus **atsakoma tokiu būdu, koku pateiktas prašymas**, jeigu asmuo nepageidauja gauti atsakymo kitu būdu, o atsakymai parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį.

Atsakymai į asmenų kreipimūsi parengiami atsižvelgiant į kreipimosi turinį: į asmens prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys, į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją arba nurodant atsisakymo tai padaryti priežastis ir pan. Pažymėtina, kad į asmens kreipimūsi, kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie institucijos veiklos pagerėjimą ar trūkumus ir pateikiami pasiūlymai, kaip juos ištaisyti, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą padėtį, pranešama apie valstybės tarnautojų piktnaudžiavimą ar neteisėtus veiksmus, nesusijusius su konkrečiu asmens teisėtum ir teisių pažeidimu, ar **kitokį asmens kreipimūsi atsakoma laisva forma**, tačiau tokiu būdu, koku pateiktas kreipimūsi.

Taigi, visais atvejais, kai asmuo raštu kreipiasi į viešojo administravimo subjektą (nepaisant to, ar jis pateikia konkretų prašymą dėl tam tikro administracinio veiksmo atlikimo ar ne), jam turi būti pateiktas atsakymas raštu. Ir tik tuo atveju, jeigu asmuo pageidauja gauti atsakymą kitu būdu, viešojo administravimo subjektas turi teisę keisti atsakymo pateikimo būdą, pvz., žodžiu pateikti atsakymą į asmens kreipimūsi raštu. Pabrėžtina, kad asmuo tokį savo pageidavimą turi aiškiai išreikšti savo prašyme, kreipimesi arba skunde.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad analogiškos nuostatos įtvirtintos nuo 2017-11-23 galiojančioje Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių redakcijoje bei Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centre taisyklėse (šios pažymos 10.5 ir 10.6 punktai).

14. Pažymėtina, jog LAT yra konstatavęs, kad viešosios teisės subjektai negali laisvai pasirinkti savo elgesio varianto, jie turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems suteikti konkrečių įstatymų, ir savo veikloje negali peržengti šių įgalinimų ribų (šios pažymos 11 punktas). Taigi, **LGGRTC pareigūnai**, gavę asmens kreipimūsi raštu, nesant **aiškiai nurodyto** jo pageidavimo gauti atsakymą žodžiu, **neturi teisės nukrypti nuo teisės aktų nuostatų ir privalo** teisės aktų nustatyta tvarka ir terminu pateikti atsakymą raštu, t. y., **tuo pačiu būdu**, koku pateiktas kreipimūsi. Pvz., **raštu pateiktas** asmens kreipimūsi, kuriame pateikiama informacija, susijusi su Centro funkcijų vykdymu (nagrinėjama atveju – informacija apie okupacinio režimo galimai vykdytus nusikaltimus), nors ir nėra pateikiamas aiškus prašymas dėl konkrečiu administracinio

veiksmo, turi būti vertinamas kaip asmens kreipimasis, į kurį LGGRTC **privalo** laisva forma pateikti asmeniui atsakymą **raštu** (jei nėra pateikto aiškaus asmens pageidavimo gauti atsakymą žodžiu).

15. Iš skundo turinio ir pateiktų dokumentų nustatyta, kad:

15.1. Pareiškėjas 2016-09-26 asmeniškai kreipėsi į LGGRTC direktorę pateikdamas informaciją apie vietą, kurioje pokario metais Telšiuose galimai buvo užkasti nužudyti asmenys;

15.2. Pareiškėjo kreipimesi į LGGRTC direktorę nesuformuotas konkretus prašymas, tačiau iš kreipimosi turinio aišku, jog Pareiškėjas siekia, kad būtų ištirtos jo kreipimesi nurodytos aplinkybės;

15.3. Pareiškėjo rašto nagrinėjimas LGGRTC direktorės 2016-09-26 rezoliucija pavestas LGGRTC Memorialinio departamento direktoriui;

15.4. Pareiškėjas 2017-09-25 pakartotinai kreipėsi į LGGRTC direktorę, prašydamas išsamaus atsakymo, kokių veiksmų buvo imtasi dėl jo 2016-09-26 rašte nurodytų faktų;

15.5. LGGRTC 2017-10-23 informavo Pareiškėją, kad po jo 2016-09-26 kreipimosi Centras kreipėsi į jo nurodyto sklypo savininkus, tačiau nepavyko suderinti archeologinių tyrimų laiko; taip pat nurodė, kad organizuos papildomus istorinius tyrimus;

15.6. LGGRTC 2017-12-01 raštu pateikė Pareiškėjui atsakymą į jo 2016-09-26 kreipimąsi, kuriame nurodė, kad, atsižvelgiant į Pareiškėjo pakartotinį kreipimąsi, buvo įvykdytas papildomas tyrimas (Pareiškėjo nurodyti faktai patikrinti Lietuvos ypatingame archyve, buvo kreiptasi į Klaipėdos regioninio valstybės archyvo Telšių filialą, taip pat Telšių krašto pokario pasipriešinimo istorijos tyrinėtoją ir t. t.);

15.7. LGGRTC žodžiu teikė Pareiškėjui informaciją apie atliekamus veiksmus.

16. Įvertinus tai, kas išdėstyta, negalima vienareikšmiškai teigti, jog LGGRTC direktorė nesiėmė jokių veiksmų Pareiškėjo 2016-09-26 rašte nurodytų faktų ištyrimui. Pareiškėjo kreipimasis buvo nukreiptas nagrinėti LGGRTC pareigūnams, kurie atliko veiksmus, reikalingus Pareiškėjo kreipimesi nurodytų aplinkybių ištyrimui. Nepaisant to, įvertinus LGGRTC Pareiškėjui 2017-10-23 ir 2017-12-01 pateiktą informaciją bei Seimo kontrolieriui LGGRTC 2017-12-04 pateiktus paaiškinimus, darytina išvada, kad konkrečių veiksmų LGGRTC ėmėsi tik po pakartotinio Pareiškėjo kreipimosi bei Seimo kontrolieriaus tyrimo pradžios ir į Pareiškėjo 2016-09-26 kreipimąsi atsakymą pateikė tik 2017-12-01.

17. Pažymėtina, kad LGGRTC, teikdamas paaiškinimus Seimo kontrolieriui, pabrėžė, jog žodžiu Pareiškėjas nuolat buvo informuojamas apie atliekamus veiksmus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, kaip jau buvo rašyta šioje pažymoje pirmiau, į **raštu pateiktą** asmens kreipimąsi, kuriame pateikiama informacija, susijusi su LGGRTC funkcijų vykdymu, LGGRTC **privalo** laisva forma pateikti asmeniui atsakymą **raštu**, todėl žodžiu pateiktas atsakymas negali būti laikomas tinkamu.

18. Įvertinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad LGGRTC veiksmuose, laiku nepateikus Pareiškėjui atsakymo raštu, **ižvelgtini biurokratizmo požymiai**, dėl kurių buvo pažeista Pareiškėjo teisė į gerą viešąjį administravimą. Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjo skundas dėl LGGRTC pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Pareiškėjos kreipimąsi, **pripažintinas pagrįstu**.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

19. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X skundą dėl Lietuvos

gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į jo kreipimąsi, **pripažinti pagrįstu.**

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

20. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui imtis priemonių, kad ateityje būtų užtikrinamas tinkamas visų asmenų prašymų nagrinėjimas ir atsakymai pareiškėjams būtų teikiami teisės aktuose nustatytu būdu ir terminais.

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui pateikiant informaciją bei ją patvirtinančius dokumentus.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas